

Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова

Кафедра українознавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор закладу вищої освіти
з науково-педагогічної та
підприємливої освіти
О. Назарчук
Олександр НАЗАРЧУК
« 06 » *лютого* 202 *6* року

«ПОГОДЖЕНО»

Завідувач кафедри українознавства
Галина Василенко
Галина ВАСИЛЕНКО
« 13 » *січня* 202 *6* року

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
ВК «МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ»

Спеціальність	D3 Менеджмент (заочна форма навчання)
Освітній рівень	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Освітня програма	«Менеджмент соціальної сфери та бізнес-консалтинг», 2025
Навчальний рік	2025-2026
Кафедра	українознавства
Лектор	доцент ЗВО, доцент, канд. філол. наук Врублевська Т. В.
Контактна інформація	<i>ukraine@vntti.edu.ua</i> , вул. Пирогова, 56, (корпус фармацевтичного факультету, бібліотека, 3 поверх)
Укладачі силабусу	доцент ЗВО, доцент, канд. філол. наук Матусевич Л. М., доцент ЗВО, доцент, канд. філол. наук Врублевська Т. В.

1. Статус та структура дисципліни

Статус дисципліни	Вибіркова
Код дисципліни в ОПП та місце дисципліни в ОПП	ВК
Курс/семестр	2-й курс (4-й семестр)
Обсяг дисципліни (загальна кількість годин/ кількість кредитів ЄКТС)	90 годин /3 кредити ЄКТС
Структура дисципліни	Лекції – 4 год Практичні заняття – 4 год Самостійна робота – 82 год У цілому: аудиторні заняття – 8,88%, самостійна позааудиторна робота – 91,12%.
Кількість змістових модулів	1
Мова викладання	українська
Форма навчання	заочна

2. Опис дисципліни

Коротка анотація курсу, актуальність. Програма вибіркової дисципліни «Міжкультурна комунікація» складена відповідно до порядку підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня освіти у закладах вищої освіти України та вимог кредитно-трансферної системи організації навчального процесу ECTS.

Основним фокусом дисципліни є формування у здобувачів освіти міжкультурної комунікативної компетентності, здатності ефективно взаємодіяти з представниками різних культур у професійному та соціальному середовищі, а також розвиток навичок толерантного спілкування, подолання комунікативних бар'єрів і запобігання міжкультурним конфліктам. Особливу увагу приділено впливу глобалізаційних процесів, цифрового середовища та мобільності на сучасну міжкультурну взаємодію.

Предметним напрямом дисципліни є вивчення теоретичних засад міжкультурної комунікації, особливостей національних картин світу, культурних цінностей і норм, вербальних та невербальних засобів спілкування в різних культурах, а також формування практичних умінь аналізу міжкультурних ситуацій. Дисципліна передбачає оволодіння стратегіями ефективної міжкультурної взаємодії, розвиток навичок адаптації до іншомовного та іншокультурного середовища, умінь розпізнавати культурні відмінності, уникати стереотипів і коректно інтерпретувати поведінку партнерів по комунікації.

Передреквізити. Навчальна дисципліна «Міжкультурна комунікація» ґрунтується на базових знаннях із гуманітарних дисциплін, зокрема філософії, соціології, психології та культурології, набутих під час навчання у середній загальноосвітній школі, а також на результатах опанування дисциплін мовного та професійного спрямування, що забезпечують формування загальної культури спілкування, критичного мислення та розуміння соціокультурних процесів.

Під час вивчення тем «Поняття культури та міжкультурної комунікації», «Картина світу як відображення свідомості. Мовна і концептуальна картини світу», «Цінності як основа міжкультурних відмінностей» здобувачі освіти поглиблюють знання про сутність культури, національні особливості світосприйняття, роль мови у формуванні культурної ідентичності та вплив ціннісних орієнтацій на комунікацію. Теми «Вербальні та невербальні засоби міжкультурної комунікації», «Стереотипи та упередження у міжкультурній взаємодії», «Міжкультурні бар'єри та шляхи їх подолання», «Ефективні стратегії міжкультурної взаємодії у професійному середовищі», «Особливості комунікації в умовах цифрового середовища» передбачають формування практичних умінь ефективного спілкування з представниками різних культур, розвитку міжкультурної чутливості, умінь аналізувати комунікативні ситуації, уникати конфліктів та адаптуватися до багатокультурного середовища як у безпосередній, так і в онлайн-взаємодії.

Мета курсу та його значення для професійної діяльності. Метою викладання навчальної дисципліни «Міжкультурна комунікація» є формування у студентів високого рівня міжкультурної компетентності та здатності ефективно комунікувати в мультикультурному професійному середовищі; оволодіння стратегіями міжкультурного спілкування, аналізу та адаптації вербальних і невербальних засобів комунікації, управління міжкультурними бар'єрами та конфліктами, а також розвиток навичок реагування на складні комунікативні ситуації у професійній діяльності менеджера. Значення дисципліни для професійної діяльності полягає у підготовці фахівців, здатних здійснювати ефективну міжкультурну взаємодію в умовах глобалізації, міжнародного співробітництва та цифровізації бізнес-середовища. Опанування курсу сприяє розвитку навичок толерантного спілкування, критичного осмислення культурних відмінностей, прийняття управлінських рішень з урахуванням культурного контексту, а також підвищує конкурентоспроможність майбутніх менеджерів на національному та міжнародному ринках праці.

Постреквізити. Опанування дисципліни «Міжкультурна комунікація» є важливою складовою професійного становлення майбутнього фахівця, адже забезпечує готовність до конструктивної взаємодії в умовах культурного різноманіття та динамічного глобального середовища. Сформовані знання про культурні відмінності, моделі поведінки та комунікативні стратегії сприяють більш усвідомленому прийняттю рішень у професійній діяльності. Набуті в межах курсу компетентності інтегруються з практикою професійної діяльності: участю в міжнародних проєктах, проведенням ділових переговорів, організацією командної роботи в мультикультурних колективах, попередженням і врегулюванням конфліктних ситуацій, а також ефективною комунікацією в цифровому середовищі. Зміст дисципліни створює підґрунтя для подальшого розвитку навичок міжособистісної взаємодії, лідерства, емоційної чутливості, стратегічного мислення та професійної мобільності, що підвищує адаптивність фахівця до роботи в міжнародному та міжкультурному контекстах.

3. Результати навчання.

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

ПР 02. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

ПР 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

ПР 13. Спілкуватись в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами.

ПР 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.

ПР 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

Після успішного вивчення дисципліни здобувач:

Знатиме:

1. Основи міжкультурної комунікації як науки та навчальної дисципліни, ключові категорії та терміни.
2. Різноманіття мов і культур світу, їхній вплив на процес спілкування.
3. Картини світу в різних культурах: мовний, концептуальний, ціннісний та просторово-часовий виміри.
4. Типи культур та стилі міжкультурної комунікації.
5. Вербальні та невербальні засоби комунікації, їхні культурні відмінності.
6. Національно-культурні норми мовленнєвого етикету, комунікативні табу та максими спілкування.
7. Лексичні та семантичні особливості міжмовного спілкування: омоніми, багатозначність слів, лексична конотація, безеквівалентна лексика.
8. Граматичні, словотвірні та стилістичні засоби вираження національної специфіки.
9. Міжкультурні бар'єри, причини конфліктів та методи їхнього подолання.

10. Принципи формування міжкультурної компетентності менеджера.

Умітиме:

1. Аналізувати комунікаційні процеси в мультикультурному середовищі.
2. Виявляти та коригувати комунікативні девіації і бар'єри.
3. Адаптувати повідомлення та стиль спілкування до культурного контексту.
4. Використовувати комунікативний паспорт для ефективної взаємодії в команді.
5. Планувати та реалізовувати вербальні та невербальні стратегії спілкування.
6. Попереджати та вирішувати конфлікти, пов'язані з культурними відмінностями.
7. Підбирати лексику та вирази з урахуванням семантичних та стилістичних відмінностей.
8. Застосовувати правила етикету та комунікативні норми у професійній діяльності.
9. Формулювати ділові звертання та повідомлення відповідно до мовних і культурних норм.
10. Демонструвати міжкультурну компетентність у професійній комунікації та менеджменті.

4. Зміст та логістика дисципліни

Модуль 1 «Основи та практика міжкультурної комунікації в професійному середовищі»	4-й семестр 90 год/ 3 кредити	Лекції 1–2 Практичні заняття № 1–2 Теми для самостійного опрацювання № 1–28
---	-------------------------------------	---

Дисципліна охоплює 4 теми (2 лекції та 2 практичні заняття) одного тематичного модуля, розподілені на два змістові модулі.

Модуль 1. Основи та практика міжкультурної комунікації в професійному середовищі

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи міжкультурної комунікації та особливості міжособистісної взаємодії

Тема 1. Міжкультурна комунікація як наука і навчальна дисципліна. Основні категорії міжкультурної комунікації.

Тема 2. Спілкування і комунікація: особливості міжособистісного спілкування та моделі комунікації. Мовна особистість у комунікації: складання комунікативного паспорта учасника.

Змістовий модуль 2. Практичні аспекти міжкультурної взаємодії та подолання комунікативних бар'єрів

Тема 3. Міжкультурні бар'єри та конфлікти. Міжкультурна компетентність менеджера.

Тема 4. Аналіз комунікативних ситуацій та проблем. Комунікативні девіації: типи та способи корекції.

Лекційний курс вибіркової дисципліни розкриває провідні теоретичні засади міжкультурної комунікації, її категоріальний апарат і місце в системі сучасних гуманітарних знань. У межах курсу висвітлюється взаємозв'язок мови й культури, проблематика єдності та різноманіття культур світу, а також вплив глобалізаційних процесів на комунікативні практики. Особливу увагу зосереджено на аналізі картини світу в міжкультурному вимірі – мовному, концептуальному, ціннісному та просторово-часовому, які зумовлюють специфіку сприйняття дійсності представниками різних культур. Окреслюються типи культур і стилі комунікації, їхній вплив на поведінку та вибір комунікативних стратегій у професійному середовищі. Розглядаються вербальні й невербальні засоби взаємодії, зокрема національно-культурні особливості мовлення, жестів і міміки. Важливе місце відведено причинам виникнення міжкультурних бар'єрів і конфліктів та способам їхнього подолання, а також формуванню здатності обирати доречні моделі поведінки у професійній діяльності менеджера.

Практичні заняття спрямовані на застосування здобутих знань у типових і проблемних ситуаціях професійної взаємодії. Студенти аналізують особливості міжособистісного спілкування, використовують різні комунікативні моделі та визначають індивідуальні характеристики учасників взаємодії, зокрема через укладання комунікативного паспорту. У процесі роботи опрацьовуються складні комунікативні ситуації, типові порушення у спілкуванні та ефективні шляхи їхньої корекції. Значна увага приділяється впливу культурних чинників на поведінку співрозмовників, нормам мовленнєвого етикету, комунікативним обмеженням і специфіці реалізації принципів спілкування у різних культурах. Відпрацьовуються вміння адаптувати поведінку до культурного контексту, інтерпретувати невербальні сигнали та доречно використовувати мовні засоби. Окремий акцент зроблено на роботі зі словом: аналізі значеннєвих відтінків, конотацій, багатозначності, міжмовних збігів і розбіжностей, а також ролі фонових знань у комунікації.

Практичні заняття передбачають виконання кейсів, участь у рольових іграх і дискусіях, що сприяє розвитку гнучкості мислення, умінню взаємодіяти та знаходити ефективні рішення в умовах міжкультурного середовища.

Самостійна робота студента передбачає підготовку до практичних занять, опрацювання навичок міжкультурної взаємодії, вивчення тем для позааудиторного опрацювання, аналіз наукової літератури та підготовку презентацій або публічних виступів у міжкультурному контексті. Контроль засвоєння матеріалу, опрацьованого самостійно, здійснюється під час практичних занять, а також на підсумковому занятті з дисципліни.

Індивідуальна робота з навчальної дисципліни за вибором «Міжкультурна комунікація» спрямована на розвиток дослідницьких навичок студента у сфері міжкультурної комунікації, формування здатності аналізувати міжкультурні процеси та ефективно застосовувати знання на практиці. Завдання охоплюють: 1) підготовку доповідей і презентацій для участі у студентських наукових конференціях; 2) написання наукових статей, оглядів, рефератів або тез за результатами досліджень у сфері міжкультурної комунікації; 3) підготовку і проведення кейс-стаді, аналізу комунікативних ситуацій, а також розробку рекомендацій щодо міжкультурного спілкування у професійній діяльності.

Календарні плани практичних занять, тематичний план самостійної позааудиторної роботи опубліковані на сайті кафедри.

Маршрут отримання матеріалів: Кафедра українознавства / Студенту/ Заочна форма навчання /2 курс/Міжкультурна комунікація або за посиланням <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра українознавства#. Доступ до матеріалів здійснюється з корпоративного акаунту студента s000XXX@vnmu.edu.ua.

5. Форми та методи контролю успішності навчання

Поточний контроль на практичних заняттях	Методи: тестування, письмова або усна відповідь на контрольні питання, груповий контроль, самоконтроль, взаємоконтроль.
Підсумковий контроль дисципліни – залік	Згідно з положенням про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І.Пирогова (посилання https://www.vnmu.edu.ua/Загальна інформація/Основні документи)
Засоби діагностики успішності навчання	Теоретичні питання, тести, демонстрація володіння практичними навичками

6. Критерії оцінювання

Оцінювання знань здійснюється згідно з Положенням про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І.Пирогова (посилання [https://www.vnmu.edu.ua/Загальна інформація/Основні документи](https://www.vnmu.edu.ua/Загальна_інформація/Основні_документи))

Поточний контроль	За чотирибальною системою традиційних оцінок: 5 «відмінно», 4 «добре», 3 «задовільно», 2 «незадовільно»
-------------------	---

Залік	За 200-бальною шкалою (середня арифметична оцінка за семестр конвертується в бали) Зараховано: від 122 до 200 балів Не зараховано: менше 122 балів (Див. Шкалу оцінювання)
-------	--

Шкала оцінювання дисципліни: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
180-200	A	зараховано
170-179,99	B	
160-169,99	C	
141-159,99	D	
122-140,99	E	
0-121,99	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. Політика навчальної дисципліни/курсу

Студент має право на отримання якісних освітніх послуг, доступ до сучасної наукової та навчальної інформації, кваліфіковану допомогу викладача під час вивчення дисципліни. Політика кафедри під час надання освітніх послуг є студентоцентрованою, базується на нормативних документах Міністерства освіти та Міністерства охорони здоров'я України, статуті університету та порядку надання освітніх послуг, регламентованого основними положеннями організації навчального процесу у ВНМУ ім. М. І. Пирогова та засадах академічної доброчесності.

Дотримання правил розпорядку ВНМУ, техніки безпеки на практичних заняттях.

Вимоги щодо підготовки до практичних занять. Студент повинен вчасно приходити на практичне заняття, теоретично підготовленим згідно з темою.

На заняття слід приходити без запізнення. Студент, який запізнився більше, ніж на 10 хвилин на заняття не допускається до останнього і повинен його відпрацювати в установленому порядку.

Студент повинен дотримуватися загальних правил дрескоду.

Студент повинен дотримуватись правил безпеки на практичних заняттях та під час знаходження у приміщеннях кафедри.

Під час обговорення теоретичних питань студенти мають демонструвати толерантість, ввічливість та повагу до своїх колег та викладача.

Використання мобільних телефонів та інших електронних девайсів. Використання мобільних телефонів та інших електронних пристроїв на занятті допускається тільки під час демонстрування презентацій або доповідей чи повідомлень.

Академічна доброчесність. Під час вивчення дисципліни студент має керуватись Кодексом академічної доброчесності ВНМУ ім. М. І. Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/ Основні документи/ Кодекс академічної доброчесності). При порушенні норм академічної доброчесності під час поточного та підсумкових контролів студент отримує оцінку «2» та повинен її відпрацювати своєму викладачу в установленому порядку протягом двох тижнів після отриманої незадовільної оцінки.

Пропуски занять. Пропущені заняття відпрацьовуються в порядку, установленому в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М. І. Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи) у час, визначений графіком відпрацювань (опублікований на сайті кафедри <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра

українознавства#) черговому викладачеві. Для відпрацювання пропущеного заняття студент має пройти тестування та письмово чи усно відповісти на запитання до теми заняття.

Порядок допуску до підсумкового контролю з дисципліни наведений в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М. І. Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи). До підсумкового контролю допускаються студенти, які не мають пропущених невідпрацьованих практичних занять та отримали середню традиційну оцінку не менше «3».

Додаткові індивідуальні бали. Індивідуальні бали з дисципліни студент може отримати за індивідуальну роботу, обсяг якої оприлюднений на сайті кафедри в навчально-методичних матеріалах дисципліни, кількість балів визначається за результатами ІРС згідно з Положенням про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М. І. Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи).

Вирішення конфліктних питань. При виникненні непорозумінь та претензій до викладача через якість надання освітніх послуг, оцінювання знань та інших конфліктних ситуацій, студент повинен спершу повідомити про свої претензії викладача. Якщо конфліктне питання не вирішено, то студент має право подати звернення до завідувача кафедри згідно з Положенням про розгляд звернень здобувачів вищої освіти у ВНМУ ім. М. І. Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи).

Політика в умовах дистанційного навчання. Порядок дистанційного навчання регулюється Положенням про запровадження елементів дистанційного навчання у ВНМУ ім. М. І. Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи). Основними навчальними платформами для проведення навчальних занять є Microsoft Team, Google Meets. Порядок проведення практичних занять та відпрацювань під час дистанційного навчання оприлюднюється на веб-сторінці кафедри (<https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра українознавства/ Студенту або <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра українознавства/ Новини).

Зворотній зв'язок із викладачем здійснюється через месенджери (Viber, Telegram, WhatsApp) або електронну пошту (на вибір викладача) в робочий час.

1. Навчальні ресурси

Навчально-методичне забезпечення дисципліни оприлюднено на сайті кафедри (<https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра українознавства/ Студенту). Консультації проводяться один раз на тиждень згідно з графіком консультацій.

2. Розклад та розподіл груп по викладачах опублікований на веб-сторінці кафедри (<https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра _ українознавства / Студенту).

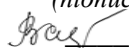
Силабус із дисципліни за вибором «Міжкультурна комунікація» обговорено та затверджено на засіданні кафедри українознавства (протокол № 5, від «30» грудня 2025 року).

Відповідальна за курс

(підпис)

Тетяна ВРУБЛЕВСЬКА

Завідувач кафедри

(підпис)

Галина ВАСИЛЕНКО